

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ-ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ,
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

Αρχιμ. Συμεών Αυγουστάκης

«Ιερά Μητρόπολις Γερμανίας»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ, ΚΑΣΤΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΝΝΟΥ
Κ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΑΝΑΚΗΣ

Θεσσαλονίκη 2011

Κεφάλαιο Τρίτο
Μητροπολίτης Γερμανίας και Έξαρχος Ολλανδίας και Δανίας
Πολύευκτος Φινφίνης

1. Η εκλογή

Την επόμενη ημέρα από την εκλογή του Πολυεύκτου στις 22 Οκτωβρίου 1963, ο Πατριάρχης Αθηναγόρας στέλνει τηλεγράφημα προς τον Πατριαρχικό Επίτροπο και αναγγέλλεται το μήνυμα της εκλογής¹¹⁴. Μετά από λίγες ημέρες αποστέλλεται ξανά εγκύκλιος επιστολή για να γνωστοποιηθεί στο χριστεπώνυμο πλήρωμα της Μητροπόλεως Γερμανίας, να μνημονεύεται πλέον το όνομα του Οικουμενικού Πατριάρχου, αλλά το όνομα του Πολύευκτου, του νέου Μητροπολίτη¹¹⁵.

Επίσης αρχίζει και η επικοινωνία του Πατριαρχικού Επιτόπου με τον νέο Μητροπολίτη Γερμανίας Πολύευκτο, όπως προέτρεψε βέβαια και το Σεπτό Κέντρο¹¹⁶. Ο Πατριαρχικός Επίτροπος συγχαίρει στέλνοντας τη δέουσα αλληλογραφία στο νέο Μητροπολίτη και του περιγράφει με λίγα λόγια την κατάσταση που επικρατεί στη Γερμανία¹¹⁷. Ο Γερμανίας Πολύευκτος τον ευχαριστεί, του αντεύχεται και τον ενημερώνει επίσης πως θα αργούσε η ημέρα της ενθρονίσεως του¹¹⁸.

Ο Νικόδημος Χαρβαλιάς θα παρέμενε στη θέση του Πατριαρχικού Επιτρόπου μέχρι την ημέρα της ενθρονίσεως του νέου Μητροπολίτη. Ο Νικόδημος θα ήταν αυτός που θα προετοιμάζε το μεγάλο γεγονός της ενθρονίσεως του πρώτου Μητροπολίτη που θα πραγματοποιούταν στο ναό του Αγίου Ανδρέα στο Ντίσελντορφ.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος Φινφίνης, γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Αποφοίτησε από τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης το 1934. Το Μάρτιο του 1934 χειροτονήθηκε Διάκονος από το Μητροπολίτη Ηρακλείας Βενιαμίν και διορίστηκε Διάκονος και Ιεροκήρυκας στην Αγία Τριάδα Σταυροδρομίου, όπου ανέπτυξε αξιοσημείωτη φιλανθρωπική δράση ιδρύοντας συσσίτια απόρων μαθητών. Το 1936 διορίστηκε Υπογραμματέας της Αγίας και Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, διακονώντας εκεί μέχρι το 1938.

Το 1938 μετατέθηκε στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αμερικής. Το διάστημα αυτό διετέλεσε ιερατικώς προϊστάμενος της κοινότητας Perth Amboy στο New Jersey και συγχρόνως παρακολούθησε θεολογικά σεμινάρια στο New Brunswick του New Jersey. Με εντολή του Επισκόπου Βοστώνης Αθηναγόρα Καββαδά εγκατέλειψε τις σπουδές του για να διδάξει στη Θεολογική Σχολή του Pomfret Conn και ανέλαβε ιερατικά καθήκοντα, έπειτα από πρόσκληση που έλαβε από την κοινότητα του Αγίου Δημητρίου στην Αστόρια Νέας Υόρκης, παραμένοντας στη θέση αυτή για τρία χρόνια. Το 1945 έπειτα από αίτηση της κοινότητας του Αγίου Φραγκίσκου, μετατέθηκε στο ναό του Ευαγγελισμού της Αστόρια και εξυπηρέτησε την ενορία αυτή για μια δεκαετία. Κατά το διάστημα αυτό ανέπτυξε πλούσια δράση, για εννέα

¹¹⁴ Τηλεγράφημα του Πατριάρχου Αθηναγόρα προς τον Πατριαρχικό Επίτροπο Νικόδημο Χαρβαλιάς στις 23.10.1963. Το περιεχόμενο του έχει ως εξής: «Αναγγέλλομεν υμετέρα αγαπητή πανοσιολογιότητα Μητροπολίτης Γερμανίας εξελέγη Τροπαίου Πολύευκτος, συντόμως έχετε και υμετέρα ευχαριστία, Πατριάρχης Αθηναγόρας», Α.Ι.Μ.Γ., αριθμ. τηλεγραφ. 141/TG7296/23.10.1963.

¹¹⁵ Βλέπε Α.Ο.Π., Κωνσταντινούπολη 07.11.1963.

¹¹⁶ ο.π.

¹¹⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., «εισερχόμενα» στις 18.11.1963.

¹¹⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., «εισερχόμενα» στις 21.11.1963.

χρόνια διεύθυνε τη ραδιοφωνική εκπομπή, εξέδωσε το εκκλησιαστικό περιοδικό «Πυρσός του Ευαγγελισμού» και το 1953 ίδρυσε θρησκευτικό ινστιτούτο της Ορθόδοξης Θεολογίας. Από το 1946 μέχρι το 1951 διετέλεσε και αρχιερατικός επίτροπος της Δ΄ Αρχιερατικής Περιφέρειας Αμερικής.

Τη 12^η Οκτωβρίου 1955 με πρόταση του Αρχιεπισκόπου Αμερικής Μιχαήλ Κωνσταντινίδου εξελέγη από την Αγία και Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Επίσκοπος Τροπαίου, Βοηθός Επίσκοπος της Αρχιεπισκοπής Αμερικής με σκοπό να διαποιμάνει την επισκοπική περιφέρεια Πίτσμπουργκ. Η χειροτονία του έγινε στις 3.11.1955 στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Νικολάου του Πίτσμπουργκ από τον Αρχιεπίσκοπο Μιχαήλ και από τους Επισκόπους Ευκαρπίας Μπογδάν, Ελαίας (μετέπειτα Θυατείρων) Αθηναγόρα Κοκκινάκη και Ναζιανζού (μετέπειτα Αυστραλίας) Ιεζεκιήλ. Το 1960 αναγνωρίστηκαν οι υπηρεσίες του προς το ελληνορθόδοξο πλήρωμα και προήχθη σε Τιτουλάριο Μητροπολίτη Τροπαίου.

Μετά την ίδρυση της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας και Έξαρχίας Ολλανδίας και Δανίας εξελέγη πρώτος Μητροπολίτης Γερμανίας και Έξαρχος Ολλανδίας και Δανίας την 22^α Οκτωβρίου 1963. Η ενθρόνισή του πραγματοποιήθηκε την 1^η Μαρτίου 1964 στον Ιερό Ναό του Αγίου Ανδρέου στο Ντίσελντορφ. Παρέμεινε Μητροπολίτης Γερμανίας για πέντε περίπου χρόνια.

Στις 25 Ιουνίου 1968 εξελέγη Μητροπολίτης Ηλιουπόλεως και Θείρων και στις 12 Αυγούστου 1969 πρώτος Μητροπολίτης της νεοσύστατης Μητροπόλεως Σουηδίας. Στις 30 Απριλίου 1974 εξελέγη Μητροπολίτης Ανέων, οπότε ως εφησυχάζων εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Απεβίωσε στην Αθήνα την 1 Φεβρουαρίου 1988.

Έχει εκδώσει εννέα βιβλία και πολλά φυλλάδια εθνικοθρησκευτικού περιεχομένου, ενώ έχει ακόμη δημοσιεύσει και δεκάδες άρθρα στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο στην Αμερική και στην Ευρώπη¹¹⁹.

2. Η ενθρόνιση και τα οράματα

Μετά την εκλογή του νέου Μητροπολίτου στις 22 Οκτωβρίου 1963 και το μικρό μήνυμα που έδωσε το μήνα Νοέμβριο του 1963 στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, έφθανε η ώρα να εγκατασταθεί στον τόπο της διακονίας του.

Τη 15^η Φεβρουαρίου 1964 έφθασε στη Βόννη ο νέος Μητροπολίτης Γερμανίας και Έξαρχος Ολλανδίας και Δανίας Πολύευκτος. Στο αεροδρόμιο τον περίμεναν ιερείς, αντιπρόσωποι τις καθολικής, ευαγγελικής και ρωσικής Εκκλησίας, όπως και ο πρέσβης της Ελλάδος στη Βόννη Αλέξης Κύρος¹²⁰. Ο νέος Μητροπολίτης εγκαταστάθηκε αμέσως στην έδρα του, η οποία ήταν και με βάση τον ιδρυτικό τόμο η έδρα της Μητροπόλεως της Γερμανίας, από όπου προετοίμαζε το γεγονός της ενθρονίσεώς του που θα ελάμβανε χώρα την 1^η Μαρτίου 1964. Αμέσως έλαβε από τον Αρχιμ. Νικόδημο Χαρβαλιά, τον Πατριαρχικό Επίτροπο, επιστολή, με την οποία τον καλωσόριζε στη Γερμανία και με την οποία στην ουσία του παρέδιδε τη σκυτάλη¹²¹.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος διέμενε στη Βόννη, όπου το διάστημα αυτό μέχρι την ενθρόνισή του άρχισε να έρχεται σε επαφή με τους ομογενειακούς φορείς, με τις γερμανικές αρχές, με τις άλλες Εκκλησίες και φυσικά με τους ιερείς του.

¹¹⁹ Kallis Anastasios, ο.π., σελ.118, και Σταυρίδου Βασιλείου, *Επισκοπική Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, Θεσσαλονίκη 1995, σελ 518-520

¹²⁰ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., εφημερίδα «Frankfurter Allgemeine Zeitung» Φραγκφούρτη 23 Απριλίου 1964, και εφημερίδα «Εθνικός Κήρυξ» Λονδίνο 08 Απριλίου 1964

¹²¹ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., αριθμ. πρωτ. 140, Μόναχο 18.02.1964.

Στις 27 Φεβρουαρίου 1964 επισκέφθηκε το δημαρχείο της Βόννης και ήρθε σε επαφή με τον Δήμαρχο της πόλης Steger. Ο Δήμαρχος τον τίμησε ως επίσημο προσκεκλημένο στην αίθουσα των επισήμων, όπως μας μαρτυρεί η γερμανική εφημερίδα «General-Anzeiger». Εκεί έγινε η γνωριμία τους και ο Μητροπολίτης τον προσκαλεί προσωπικά να παρευρεθεί στην τελετή της ενθρονίσεως. Δεν έχανε βέβαια ευκαιρία να προβάλλει στους Γερμανούς άρχοντες την ελληνορθόδοξη εκκλησία¹²².

Τις ημέρες αυτές ο Μητροπολίτης Γερμανίας επισκεπτόμενος την ελληνική Πρεσβεία στη Βόννη, παρέλαβε από τον Πρόεδρο της Ελλάδας στη Βόννη κ. Αλέξη Κύρου τον Ανώτερο Ταξίαρχη του Φοίνικος, ο οποίος του απονεμήθηκε με εντολή το Βασιλέως Παύλου Α΄, λόγω της επιτυχούς ιερατικής του δράσης στις ΗΠΑ όπου είχε υπηρετήσει για 27 χρόνια¹²³.

Ο Μητροπολίτης Γερμανίας είχε από την πρώτη στιγμή στο μυαλό του την καλή συνεργασία με τις ετεροδόξες εκκλησίες της Γερμανίας, την Ευαγγελική που επικρατεί στη Γερμανία, και την Καθολική. Με την άφιξη στη Βόννη άρχισε να στέλνει επιστολές προς τους Επισκόπους των ετεροδόξων στη Γερμανία και τους προσκαλούσε όπως παρευρεθούν στην τελετή της ενθρονίσεώς του, ώστε να άρχιζαν μια συνεργασία που θα ήταν πολύ σημαντική. Πρόσκληση για την ενθρόνιση απέστειλε σχεδόν σε όλους τους γερμανικούς και ελληνικούς φορείς όπως και στο Ρώσο επίσκοπο της Γερμανίας που είχε την έδρα του στο Δυτικό Βερολίνο.

Στη Βόννη δεν υπήρχε ακόμα ορθόδοξος ναός το 1964 για να τελεσθεί η ενθρόνιση του νέου Μητροπολίτη, γι' αυτό τελέσθηκε στο ναό του Αγίου Ανδρέα¹²⁴ στην ενορία του Ντίσελντορφ. Εφημέριος της ενορίας ήταν ο πρεσβ. Χρυσόστομος Βασιλείου, ο οποίος συνέβαλε στην άρτια διεξαγωγή της ενθρονίσεως¹²⁵. Εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την ενθρόνιση του νέου Μητροπολίτη ήταν ο Μητροπολίτης Αυστρίας Χρυσόστομος Τσίτερ, ο οποίος μετέβη στο Ντίσελντορφ στις 27.02. και έφυγε πίσω για την έδρα του (τη Βιέννη) την 01.03.¹²⁶

Η ενθρόνιση τελέσθηκε την Κυριακή 1^η Μαρτίου 1964 και ώρα 15.00 στο ναό του Αγίου Ανδρέα στο Ντίσελντορφ. Η τελετή έλαβε πανηγυρικό χαρακτήρα με την παρουσία χιλιάδων Ελλήνων και φυσικά με την παρουσία των ιερέων της Μητροπόλεως Γερμανίας με τα εκκλησιαστικά συμβούλια, όπως και του Αρχιμ. Νικοδήμου Χαρβαλιά, Πατριαρχικού Έξαρχου μέχρι εκείνη τη στιγμή. Εκ μέρους των Ελληνικών αρχών παρέστησαν: το προσωπικό της Ελληνικής Πρεσβείας στη Βόννη με επικεφαλής τον πρόεδρο Αλέξανδρο Κύρου, καθώς και όλοι οι Γενικοί Πρόξενοι της Ελλάδας στη Γερμανία. Εκ μέρους της γερμανικής κυβέρνησεως παρέστησαν: ο αντιπρόεδρος της Γερμανικής Δημοκρατίας και της Γερμανικής

¹²² Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., εφημερίδα «Generalanzeiger» Βόννη 03 Μαρτίου 1964

¹²³ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., εφημερίδα «Η Ελληνική» Αθήνα 01 Μαρτίου 1964

¹²⁴ Ο Ιερός Ναός του Αγίου Ανδρέου Ντίσελντορφ (1960) βρισκόταν επί της Carl-Sonnenschein-Strasse 35 στο Stockum και παραχωρήθηκε από την Καθολική Εκκλησία (01.07.1962) στους Έλληνες με συμβόλαιο για 25 χρόνια. Ο Ναός αυτός επισκευάστηκε με τη συνεργασία Καθολικής Εκκλησίας, Ευαγγελικής Εκκλησίας και Δήμου Ντίσελντορφ, είναι ευρύχωρος με χωρητικότητα 1500 πιστούς, στολίστηκε με φροντίδες του Ιερέα με ξυλόγλυπτο Τέμπλο, Ψαλτήρι, Επισκοπικό θρόνο, Αμβώνα, Παγκάρι και δυο Εικονοστάσια και αγιογραφήθηκε αργότερα στην οροφή, στα στηθαία του Γυναικωνίτη και σε κάποια μικρά τμήματα των τοίχων με επικολημένες εικόνες. Δυστυχώς δεν κατέστη δυνατό να παραταθεί το συμβόλαιο και ο Ναός κατεδαφίστηκε λίγο μετά τη μεταστέγαση στο νέο ναό που οικοδομήθηκε εκ βάθρων. Στη θέση του βρισκονται σήμερα κατοικίες. Τα ξυλόγλυπτα του ναού τα πήρε η Ενορία Αγίων Πάντων Offenbach, ενώ τις εικόνες η Ενορία Αγίου Γεωργίου Wiesbaden. (Βλέπε την επίσημη ιστοσελίδα της ενορίας Αγίου Ανδρέα Ντίσελντορφ <http://www.agiosandreas.de>.)

¹²⁵ Βλέπε Α.Ι.Μ.Α., «εξερχόμενα», Βιέννη 21.03.1964.

¹²⁶ ο.π.

Κυβερνήσεως Δρ. Ρίτσαρτ Κούνις και οι αντιπρόσωποι της τοπικής κυβερνήσεως του κρατιδίου της Ρηνανίας και Βεστφαλίας ο Γραμματέας του κράτους Χόλτσερ και ο Δρ. Κοχλάσε, ο Δήμαρχος της πόλης Μίλλερ, ο Διοικητής της πόλεως Δρ. Χένσελ, ο Πρύτανης της Ανωτάτης Γερμανικής Ιατρικής Ακαδημίας καθ. Δρ. Βόλκερ Άσοφ, τέσσερις αντιπρόσωποι του γενικού τμήματος δημοσιογραφίας της Γερμανικής Δημοκρατίας, τέσσερις καθηγητές του Πανεπιστημίου της Βόννης και πολλοί άλλοι. Αντιπρόσωποι της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας υπήρξαν: ο Νούντσιος του Πάπα Κορράδο Μπαφίλε, τέσσερις καθολικοί Επίσκοποι, ο Γενικός Γραμματέας της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας στη Γερμανία Δρ. Ρουτόλο Γκράμπερ, ο Επίσκοπος Έσσεν, ο Επίσκοπος Ράντεμπορν και ο Αντιπρόσωπος του Καρδινάλιου της πόλεως Κολωνίας. Αντιπρόσωποι της Ευαγγελικής Εκκλησίας υπήρξαν: ο Πρόεδρος της Προτεσταντικής Εκκλησίας στη Γερμανία Δρ. Βιλμ, ως αντιπρόσωπος ολόκληρης της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Γερμανίας, αλλά και άλλοι αντιπρόσωποι μεγάλων περιφερειών, όπως ο Δρ. Μπάτελτ, αντιπρόσωπος του τμήματος εξωτερικών υποθέσεων της Ευαγγελικής Εκκλησίας, ο κ. Στόβερ, αντιπρόσωπος της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Ρηνανίας και Βεστφαλίας, ο αντιπρόσωπος του γραφείου βοήθειας της Ρηνανίας και πολλοί άλλοι απλοί κληρικοί. Εκ μέρους των Παλαιοκαθολικών: ο Επίσκοπος Ζωχ Ζος Ντέμελ. Ακόμα παρέστησαν και πολλοί αντιπρόσωποι των υπολοίπων Ορθόδοξων Εκκλησιών¹²⁷.

Η τελετή διήρκησε μία περίπου ώρα, ενώ μετά την ιερολογία της ενθρονίσεως μίλησε ο Μητροπολίτης Αυστρίας Χρυσόστομος, ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριάρχου Αθηναγόρα, και στη συνέχεια ανέγνωσε ο Μητροπολίτης Γερμανίας Πολύευκτος τον ενθρονιστήριο λόγο του, διάρκειας περίπου μισής ώρας, ο οποίος είχε διανεμηθεί προηγουμένως στα γερμανικά στους Γερμανούς παρευρισκομένους.

Ο ενθρονιστήριος λόγος του Μητροπολίτη Γερμανίας ήταν μια θρησκευτικο-φιλοσοφική ανάλυση των εννοιών της αγάπης και της εργασίας. Άρχισε την ομιλία του δοξολογώντας τον Θεό και επισημαίνοντας πως ό,τι καταφέρει ο άνθρωπος οφείλεται στην πίστη του στο Θεό και ότι έτσι θα κινείται και η νεοϊδρυθείσα Μητρόπολη λέγοντας: «Εν τη πίστει ταύτη θα κινείται και εν αυτή θα αγρυπνή η Ιερά Μητρόπολις αυτή, από τούδε και δια παντός εν τη ζωή ημών». Στη συνέχεια της ομιλίας του επεσήμανε το κοινό στοιχείο που υπήρχε σ' όλους τους Έλληνες μετανάστες, δηλαδή τη νοσταλγία για την μητέρα πατρίδα, και διαβεβαίωσε ότι η νεοϊδρυθείσα Μητρόπολη θα θυμίζει σ' όλους κάθε στιγμή την πατρίδα τους και θα τους περικλείει όλους με αγάπη. Προέτρεψε όλους να προσεύχονται για τη χώρα που τους φιλοξενεί πλέον, θέλοντας σίγουρα να επισημάνει εδώ ότι τα δύσκολα προβλήματα του αποδήμου ορθόδοξου Έλληνα δεν αντιμετωπίζονται παρά μόνο με την ομαλή και άψογη συνεργασία με το λαό που τον φιλοξενεί. Δεν ξέχασε να πει σε όλους ότι για 27 χρόνια διακόνησε τον Ελληνισμό της Αμερικής, θέλοντας να περάσει το μήνυμα ότι έχει πείρα στη διακονία της Διασποράς και από τη ζωή της Αμερικής λέγοντας: «Προέρχομαι εκ χώρας ευγενούς και πανενδόξου, ης τα χαρακτηριστικά είναι ο αλτρουισμός, η προστασία του ατόμου, η ανθρωπιστική και οικοδομητική ελευθερία». Συνεχίζοντας τόνισε με έμφαση το υψηλό προνόμιο που έχουν να ανήκουν στη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και επαίνεσε για τη σοφία τους τον Οικουμενικό Πατριάρχη Αθηναγόρα και την Αγία και Ιερά Σύνοδο, όπως και την προσφορά του Σεπτού Κέντρου μέσα στην ιστορία. Ο νέος Μητροπολίτης, αφού με έμφαση μίλησε για την Ελλάδα και με λίγες φράσεις εξήρε τον αγώνα που είχε δώσει από την εποχή του Παρθενώνα, ζήτησε με ευγένεια από

¹²⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Α., «εξερχόμενα» 21.03.1964. Α.Ι.Μ.Γ. εφημερίδα «Βραδυνή» Αθήνα 12 Μαΐου 1964, εφημερίδα «Γενική Εθνική Επιθεώρησης» Αθήνα 20 Μαρτίου 1964, εφημερίδα «Εθνικός Κήρυκας» Λονδίνο 08 Απριλίου 1964 και εφημερίδα «Die Welt» Βόννη 1^η Μαΐου 1964.

τους Έλληνες μετανάστες να μην ξεχάσουν τη γλώσσα τους, τις ρίζες τους και την πίστη τους, απορροφώντας τους ο αγώνας για το εφήμερο κέρδος, γιατί η ύλη είναι άψυχη. Στη συνέχεια κάλεσε τον Έλληνα μετανάστη να έρθει στην Εκκλησία, της οποίας ο ρόλος δεν θα ήταν μόνο θρησκευτικός, αλλά όπως ο ίδιος είπε: «Πλησίον των ναών, ένθα θα αναδίδονται οι μελωδικοί ύμνοι της λατρείας ημών προς τον Θεόν και θα ανέρχεται το θυμίαμα αινέσεως, ας υψωθούν καλλιμάριμα σχολεία ευσέβειας, αλλά και μελωδίας εκ παιδικών χειλέων, φωνή ελληνική, ήτις έσται διαρκής μνεία και υπόσχεσις και ελπίς, δια την αύριον. Ας διατηρήσωμεν τα ήθη και έθιμα, άτινα φέρουν ενότητα και αποτελούν στοιχεία αρετής διαρκούς... Ας κρατήσωμεν ισχυράν την ορθόδοξον ελληνικήν οικογένειαν.» Τους λίγους κληρικούς της Μητροπόλεως τους κάλεσε σε «άγρυπνον αυτοθυσίαν» και να έχουν πλήρη αφοσίωση στην Εκκλησία. Χαιρέτισε τους τοπικούς άρχοντες και τους διαβεβαίωσε ότι δεν ανεβαίνει ως κοσμικός άρχοντας στον αρχιερατικό θρόνο αλλά ως πιστός εργάτης του Ευαγγελίου και ότι: «Σκοπός μου είναι να προβάλω τρυφεράν μεν αλλ' ευσταθή διακονίαν, μη δυναμένην να καμφθεί ή να κλονισθεί εξ αντιξοοτήτων, αλλά διαρκώς αναπτυσσομένην εις γενικώτερα πνευματικά αγαθά. Διότι στόχος αυτής έσεται η υμετέρα μεγάλη υπόθεσις και προοπτική, η ψυχική ευτυχία και κραταίωσις υμών.» και έκλεισε τον λόγο του υποσχόμενος πολλή δουλειά¹²⁸.

Στο λόγο του δανειζόταν πολύ συχνά χωρία του Αποστόλου Παύλου, ενώ δεν ευχαρίστησε κανέναν προσωπικά πέραν της νύξεως που έκανε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, και αυτό μόνο στο θεσμό και όχι σε πρόσωπα.

Η γερμανική τηλεόραση και το γερμανικό ραδιόφωνο μετέδωσαν σκηνές από την τελετή της ενθρονίσεως, όπως επίσης και ο γερμανικός τύπος ασχολήθηκε με το γεγονός αυτό. Η συμμετοχή αυτή των Γερμανών δήλωνε τη μεγάλη σημασία που είχε για αυτούς μια οργανωμένη εκκλησία μη αποκομμένη από τη γερμανική κοινωνία¹²⁹.

3. Οργάνωση Μητροπόλεως

Μία ημέρα μετά από την ενθρόνιση στον Μητροπολιτικό θρόνο του, ο Πολύευκτος έστειλε μία εγκύκλιο προς τους ιερείς και προς τα εκκλησιαστικά συμβούλια των ενοριών της νεοσύστατης Μητροπόλεως Γερμανίας και τους επεσήμαινε με πολύ όμορφο τρόπο: «Παρακαλώ, όπως την Ιεράν Μητρόπολιν Γερμανίας θεωρείτε ως το κέντρον της εκκλησιαστικής και πνευματικής υμών ζωής και επικοινωνείτε μετ' αυτής δι' όλα τα απασχολούντα υμάς σχετικά προβλήματα. Προφρόνως και μετ' αγάπης και κατανοήσεως θα μεριμνά περί τούτων πάντοτε»¹³⁰. Ο Μητροπολίτης ήθελε να αισθάνονται οι ιερείς και το ποιμνίό του τη Μητρόπολη σαν σπίτι τους και ήθελε να τους το τονίσει με την πρώτη αυτή εγκύκλιο προτού αρχίσει το έργο του.

Αμέσως άρχισε να επισκέπτεται τις ενορίες ερχόμενος σε επικοινωνία με τους ιερείς του, προκειμένου να πάρει μια εικόνα της καταστάσεως της εκκλησίας της Γερμανίας. Στη συνέχεια απέστειλε στους ιερείς του το νέο Καταστατικό Χάρτη της Μητροπόλεως για την ομοιόμορφη και σωστή λειτουργία των ενοριών της Μητροπόλεως¹³¹. Ο Καταστατικός Χάρτης είχε προσωρινό χαρακτήρα, μέχρι να δοθεί η ευκαιρία να συγκληθεί κληρικολαϊκή συνέλευση της Ιεράς Μητροπόλεως, η

¹²⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Ενθρονιστήριος λόγος του Μητροπολίτου Γερμανίας και Εξάρχου Ολλανδίας και Δανίας Πολυεύκτου Φινφίνη, 01.03.1964.

¹²⁹ Βλέπε Α.Ι.Μ.Α., «εξερχόμενα», Βιέννη 21.03.1964, από τον ελληνικό τύπο: «Εθνικός Κήρυκας», Λονδίνο 08 Απριλίου 1964.

¹³⁰ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 02.03.1964.

¹³¹ Γεωργακάκη Πολυεύκτου, *Η Παρουσία της Ορθοδόξου Εκκλησίας ...*, σελ. 160-165

οποία θα συνέβαλλε να συμπληρώσει τις ελλείψεις του Καταστατικού Χάρτη¹³². Δυστυχώς ο Πολύευκτος δεν αξιώθηκε να συγκαλέσει καμία κληρικολαϊκή συνέλευση. Ο σκοπός της Ελληνορθόδοξης Ενορίας της Γερμανίας ήταν: «α) η διατήρηση της πρωτοτύπου Ελληνικής Γλώσσας του Ευαγγελίου και η εποικοδόμηση του θρησκευτικού και ηθικού βίου των εις την Εκκλησίαν ταύτην ανηκόντων Χριστιανών της περιοχής διά κατάλληλων κηρυγμάτων, βιβλίων και δι' εγκύρων ιερουργιών κανονικού κλήρου, β) η ανοικοδόμηση Ναών και συντήρηση αυτών προς ελευθέραν λατρείαν των πιστών, γ) η εις την Ορθόδοξην Χριστιανικήν Πίστιν και Εκκλησίαν εισδοχή διά του Αγίου Βαπτίσματος και η είσοδος εις τον Οικογενειακόν βίον διά του γάμου, συμφώνως προς την διδασκαλίαν και τις παραδόσεις της Εκκλησίας ημών, δ) η συμφώνως ταις πατρικαίς παραδόσεσι ταφή των εκδημούντων προς Κύριον μελών της Εκκλησίας ημών και πάντα τα σχετιζόμενα με την Ορθόδοξην πίστιν»¹³³.

Ο Πολύευκτος στόχευε να οργανώσει τη Μητρόπολη με την ανοικοδόμηση ναών, όμως ήταν πολύ νωρίς να αρχίσουν να οικοδομούν ναούς, λόγω ελλείψεως οικονομικού κεφαλαίου, αλλά με την καθοδήγηση του Μητροπολίτου οι ιερείς ίδρυσαν νέες ενορίες και ερχόμενοι σε συμφωνία με τους ετερόδοξους, φιλοξενούνταν στους ναούς τους¹³⁴. Τα λίγα χρόνια που έμεινε ο Πολύευκτος στο τιμόνι της Μητροπόλεως, δεν οικοδομήθηκε εκ βάθρων κανένας ελληνορθόδοξος ναός. Πιθανόν να πίστευαν, όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενα κεφάλαια, ότι η παραμονή των Ελλήνων στη Γερμανία θα ήταν προσωρινή και θα ήταν λάθος να προβούν σε αυτές τις ενέργειες.

Το αυτοκίνητο των ιερέων ήταν μία Εκκλησία κινητή, καθώς μέσα στο αυτοκίνητό τους υπήρχαν βαλίτσες με άμφια και ιερά Σκεύη, κολυμβήθρα, μανουάλια, εικόνες, κεριά, βιβλία και ό,τι άλλο χρειαζόταν για να τελεσθεί η Θεία Λειτουργία ή κάποιο μυστήριο. Οι ιερείς έπρεπε να πηγαίνουν από πόλη σε πόλη, να έρχονται σε επαφή με τους Έλληνες και να τελούν τα ιερά μυστήρια είτε σε ετεροδόξους ναούς είτε πολύ συχνά σε αίθουσες των Heim και των εργοστασίων¹³⁵, όπου ήταν όλοι οι Έλληνες μαζί συγκεντρωμένοι. Συχνά οι Γερμανοί δεν ήταν πρόθυμοι να δίδουν τους ναούς, διότι πολλοί Έλληνες ατακτούσαν ή ομιλούσαν υψιφώνως. Λειτουργίες τελούνταν πολλές φορές κατά τους θερινούς μήνες ακόμη και στην ύπαιθρο¹³⁶. Το έργο των ιερέων ήταν πολύ δύσκολο, καθώς έπρεπε να διανύουν καθημερινά πολλά χιλιόμετρα για να έρθουν σε επαφή με το ποίμνιό τους από τη μια πόλη στην άλλη και οι λιγοστοί ιερείς αγνοώντας τον κόπο τους και με πλήρη συναίσθηση του λειτουργήματός τους διέσχιζαν όλη την Γερμανία με κάθε μέσο.

Όπως έχουμε ήδη παραπάνω αναφέρει, δεν είχαν όλες οι ενορίες τη δυνατότητα να διαθέτουν κολυμβήθρα, για να τελούν το μυστήριο της Βάπτισης, και χρησιμοποιούσαν αντί κολυμβήθρας λεκάνη. Η λεκάνη αυτή προκαλούσε πολλές φορές γέλωτα και πικρόχολα σχόλια και για το λόγο αυτό ο Μητροπολίτης Πολύευκτος έστειλε εγκύκλιο επιστολή το 1966 προς όλους τους ιερείς του, τους επεσήμανε το πρόβλημα αυτό και τους παρότρυνε να προμηθευτούν κολυμβήθρες, ενώ και ο ίδιος ο Μητροπολίτης είχε αποστείλει γράμματα σε φιλανθρωπικά ιδρύματα παρακαλώντας εάν μπορούσαν να βοηθήσουν, στέλνοντας κολυμβήθρες,

¹³² Άρθρο 26-27 του Καταστατικού Χάρτου 1964

¹³³ Άρθρο 21 του Καταστατικού Χάρτου 1964

¹³⁴ ο.π.

¹³⁵ «Festtag für griechisch Gemeinde, Feierlicher Gottesdienst in der Paulus Kapelle, Wohnheim für 48 Ehepaare» εφημερίδα Delmenhorster Kreisblätt, Delmenhorst 24 Μαΐου 1965, αρ. φύλλου 119. Αφιέρωμα της γερμανικής εφημερίδας για την πρώτη Θεία Λειτουργία που τελέστηκε από τον Αρχιμανδρίτη Κλήμη Καπετανάκη, εφημέριο του Ανοβέρου στο παρεκκλήσιο του Αγίου Παύλου στο Heim στο Delmenhorst, όπου διέμεναν 48 ελληνικές οικογένειες.

¹³⁶ Γεωργακάκη Πολύευκτου, *Η Παρουσία της Ορθόδοξου Εκκλησίας ...*, σελ. 158-159

όσες μπορούσαν¹³⁷. Βέβαια δεν μπόρεσε να σταματήσει το φαινόμενο να τελούνται οι βαπτίσεις σε λεκάνες για αρκετά ακόμη χρόνια, όχι επειδή δεν θέλανε οι ιερείς, αλλά διότι ήταν πρακτικά αδύνατο, λόγω της ελλείψεως κολυμβηθρών αλλά και των μεγάλων αποστάσεων που καθιστούσαν πολλές φορές αδύνατη τη μεταφορά κολυμβήθρας.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος με εγκυκλίους του προσπάθησε να εξαλείψει τις παρατυπίες που γίνονταν από τους ιερείς στο μυστήριο του γάμου. Είπε στους ιερείς του να τελούν τα μυστήρια του γάμου και της βάπτισης όχι μόνο με επιτραχήλιο αλλά, όπως ορίζει η εκκλησιαστική τάξη, με επιτραχήλιο και φελόνιο το γάμο, ενώ με άπασα την ιερατική στολή το μυστήριο του Βαπτίσματος και να μην παραλείπουν τίποτα από την ιερολογία, όπως την ορίζει το τυπικό της Εκκλησίας¹³⁸. Οι γάμοι επιτρεπόταν να τελεστούν μέχρι τη 12^η Δεκεμβρίου για την περίοδο της νηστείας των Χριστουγέννων, ενώ μέχρι την τρίτη Κυριακή των νηστειών για την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Θα μπορούσε να γίνει κάποια εξαίρεση κατόπιν ειδικής άδειας από τον Μητροπολίτη¹³⁹. Επιβάρυναν την κάθε βάπτιση και γάμο με ένα μικρό χρηματικό ποσό για το ταμείο της Μητροπόλεως, ώστε να αντεπεξέλθει στις οικονομικές υποχρεώσεις της¹⁴⁰.

Η Εκκλησία εκτός του πρωταρχικού ρόλου της στο λειτουργικό και ποιμαντικό τομέα έδειχνε ενδιαφέρον και για την ψυχαγωγία των Ελλήνων μεταναστών. Οι ενορίες οργάνωναν σε ημέρες αργίας, κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, ελληνικά πανηγύρια με ελληνική παραδοσιακή μουσική, ελληνικά γεύματα και σε αυτές τις χοροεσπερίδες μαζεύονταν πολλές φορές χιλιάδες Έλληνες, αλλά πηγαίνανε και Γερμανοί φιλέλληνες για να δούν πώς διασκεδάζαν οι Έλληνες. Σκοπός της Εκκλησίας ήταν να συσπειρώνει τους Έλληνες, αλλά και να κερδίζει κάποια χρήματα για να μπορεί να αντεπεξέρχεται στις οικονομικές της ανάγκες¹⁴¹.

Οι Έλληνες αμέσως με την άφιξη τους στη Γερμανία άρχισαν να συνάπτουν γάμους με αλλοεθνείς. Σύμφωνα με στοιχεία της Μητροπόλεως Γερμανίας, οι μικτοί γάμοι το 1964 ήταν το 20% περίπου των τελεσθέντων γάμων. Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος είχε αρνητική άποψη για τους μικτούς γάμους και σε εγκύκλιό του λέγει στους ιερείς να προτρέπουν τους Έλληνες να μην παντρεύονται αλλοεθνείς, πιστεύοντας ο Μητροπολίτης ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των γάμων αυτών καταλήγει στο διαζύγιο, αλλά όπως και ότι κινδυνεύει η ελληνική γλώσσα, αφού θα ομιλούν τη γερμανική μέσα στην οικογένεια και τα παιδιά δεν θα μάθουν ποτέ την ελληνική. Ο Πολύευκτος αγνοούσε ότι η αγάπη δεν κοιτάζει εθνικότητες και θα μπορούσε κάποιος να γίνει δυστυχισμένος ακούγοντας το λόγο του Μητροπολίτου και αγνοώντας παράλληλα τα συναισθήματα του¹⁴².

Οι Έλληνες με την εγκατάσταση τους στη Γερμανία επηρεάζονταν πολύ συχνά από τις κακές συνήθειες των Γερμανών, του αλκοολισμού και του χαρτοπαίγιου. Πολλές φορές χρειαζόταν η αστυνομία για να τους επαναφέρει στην τάξη, όπως και χανόταν η εργασία χρόνων σε μια νύχτα¹⁴³. Έβλεπε την κατάσταση αυτή και προέτρεπε τους ιερείς να τους νουθετήσουν αναλόγως, όπως και ο ίδιος με μια εγκύκλιό του είχε προσπαθήσει να τους αποτρέψει από τα πάθη αυτά

¹³⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 76, Μάρτιος 1966.

¹³⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 54, 25.08.1965.

¹³⁹ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 95, 10.11.1966.

¹⁴⁰ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 49, 26.05.1965.

¹⁴¹ Γεωργακάκη Πολύευκτου, *Η Παρουσία της Ορθοδόξου Εκκλησίας ...*, σελ. 212-213

¹⁴² ο.π., σελ. 279-280

¹⁴³ Γεωργακάκη Πολύευκτου, *Είκοσι δύο χρόνια ...*, σελ. 245-249

παρουσιάζοντάς τους τις συνέπειες που θα είχαν με τα πάθη αυτά προσωπικά, όπως και την κρίση στις οικογένειες τους¹⁴⁴.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος έστειλε τέσσερις καθιερωμένες εγκυκλίους ανά έτος στους ιερείς για να τις διαβάσουν στο χριστεπώνυμο πλήρωμα, εκτός βέβαια από τις έκτακτες. Οι τέσσερις εγκύκλιοι αποστέλλονταν τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και στις δύο εθνικές εορτές, την 25^η Μαρτίου και την 28^η Οκτωβρίου για να ανεβάζει πιθανόν το ελληνορθόδοξο συναίσθημα¹⁴⁵.

Ο Πολύευκτος, εκτός από τη μέριμνα που έδινε στους μετανάστες, ήθελε να γνωρίζει ποιοί φοιτητές και επιστήμονες, όπως και ποιοί εργαζόμενοι στο δημόσιο τομέα υπήρχαν στην μητρόπολή του για να μπορεί να τους συμπαρασταθεί αναλόγως. Γι' αυτό το λόγο με εγκύκλιο του τον Σεπτέμβριο του 1966 ζήτησε από τους ιερείς του να του στείλουν αναλυτικά στοιχεία για τους έλληνες επιστήμονες, όπως και για τους φοιτητές και εργαζόμενους στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα της Γερμανίας¹⁴⁶. Πολύ πιθανόν επηρεασμένος από την Αμερική ήθελε να γνωρίσει τον «ισχυρό» Ελληνισμό, ώστε να μπορεί να τον συσπειρώσει και να έχει η Ομογένεια ισχυρή φωνή στη Γερμανία.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος έδειχνε μεγάλη συμπάθεια στο θεσμό των προσκόπων πιστεύοντας πρώτον ότι οι αξίες και τα ιδεώδη που πρεσβεύει ο προσκοπισμός είναι σημαντικά για τους νέους και δεύτερον ότι θα ήταν αφορμή να μαζευτούν οι νέοι στην Εκκλησία. Σε πολλές ενορίες είχαν δημιουργηθεί προσκοπικά τμήματα ύστερα από προτροπή του Μητροπολίτου. Ο ίδιος παρευρίσκετο πολύ συχνά στα συνέδρια προσκόπων που διοργανώνονταν, όπως στο συνέδριο που έγινε στις 28-29.12.1962 στο καθολικό μοναστήρι Chevetone του Βελγίου¹⁴⁷.

Ο Μητροπολίτης ενοικίασε προσωρινά κάποιους χώρους για να στεγάσει τα γραφεία της Μητροπόλεως στην οδό Kaiser-Konrad-Str. 60 στην πόλη της Βόννης, ενώ στις 15.06.1965 μεταστέγασε τα γραφεία της Μητροπόλεως στην οδό Niebuhrstr. 61, όπου παρέμειναν για αρκετό καιρό¹⁴⁸. Δυστυχώς δεν υπήρχε καθόλου καλή οργάνωση στα γραφεία της Μητροπόλεως, με αποτέλεσμα να επικρατεί μια χαώδης κατάσταση στο αρχείο της. Στα γραφεία υπηρετούσαν μόνο ένας υπάλληλος, ως Γραμματέας της Μητροπόλεως, ο Κωνσταντίνος Βαστάκης, και δύο ιερείς που βοηθούσαν, οι πρεσβ. Μιχαήλ Σαρρής και Χρυσόστομος Βασιλείου¹⁴⁹.

Η Μητρόπολη Γερμανίας εξέδωσε για ένα χρόνο περίπου, από τον Οκτώβριο του 1967 μέχρι τον Ιούνιο του 1968, το πρώτο μηνιαίο περιοδικό της Μητροπόλεως υπό την αιγίδα του Μητροπολίτου Πολύευκτου. Το περιοδικό είχε τον τίτλο «Φύλαξ» και έπαψε να εκδίδεται μετά την αποχώρηση του Πολύευκτου από την Γερμανία¹⁵⁰. Βέβαια πολλές ενορίες εξέδιδαν και αυτές με την σειρά τους έντυπα και περιοδικά, τα οποία ήταν:

- Μηνιαίο έντυπο ενορίας Βερολίνου «Ενοριακόν δελτίον Βερολίνου» υπεύθυνος Αρχιμ. Αυγουστίνος Λαμπραδάκης.
- 15ήμερο δελτίο ενορίας Στουτγάρδης «Άγκυρα», υπεύθυνος π. Πολύευκτος Γεωργακάκης.

¹⁴⁴ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 34, 08.02.1965.

¹⁴⁵ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 125, Μάρτιος 1967, και Εγκύκλιος 115, Οκτώβριος 1967.

¹⁴⁶ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 89, 07.09.1966.

¹⁴⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 119, Οκτώβριος 1964.

¹⁴⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 49, 26.10.1965.

¹⁴⁹ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Έκθεσις πεπραγμένων προς την Α.Θ.Π. 17.11.1971.

¹⁵⁰ Γεωργακάκη Πολύευκτου, *Η Παρουσία της Ορθόδοξου Εκκλησίας ...*, σελ. 321. Βλέπε επίσης τον επίσημο διαδικτυακό τόπο της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας: www.orthodoxie.net.

- Διμηνιαίο δελτίο ενορίας Ντίσελντορφ «Ενοριακόν δελτίον Ντίσελντορφ», υπεύθυνος π. Χρυσόστομος Βασιλείου.
- Διμηνιαίο δελτίο ενορίας Wuppertal «Ενοριακόν δελτίον Ζωοδόχου Πηγής», υπεύθυνος π. Βασίλειος Ζάγκας.
- Διμηνιαίο δελτίο ενορίας Dortmund «Ενοριακόν δελτίον Ντόρτμουντ», υπεύθυνος π. Τηλέμαχος Μαργαρίτης.
- Τριμηνιαίο δελτίο ενορίας Essen «Ενοριακον δελτίον Έσσεν», υπεύθυνος π. Δημήτριος Βαγγέλης.
- Μηνιαίο δελτίο ενορίας Mannheim «Ορθόδοξη πνοή», υπεύθυνος π. Δημήτριος Δρίτσας.
- Μηνιαίο δελτίο ενορίας Göppingen «Η Σάλπιξ», υπεύθυνος π. Δημήτριος Δημητρακόπουλος.
- Μηνιαίο δελτίο ενορίας Augsburg «Ο Οδοιπόρος», υπεύθυνος Αρχιμ. Σεραφείμ Τσιμικλής.
- Μηνιαίο δελτίο ενορίας Backnang «Χριστιανική Ηχώ», υπεύθυνος π. Γεώργιος Βεργέτης¹⁵¹.

Επίσης, τα έτη 1967, 1968 και 1969 εκδόθηκαν τα πρώτα ημερολόγια τσέπης της Μητροπόλεως, που εκτός του εορτολογίου περιελάμβαναν τα ονόματα, τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα των ιερέων και των ενοριών, τα στοιχεία των εκπροσώπων της Ελλάδος στη Γερμανία και των ελληνικών σχολείων, ώστε να μπορούν οι Έλληνες να πληροφορούνται τα στοιχεία αυτά¹⁵².

Στο Βερολίνο πραγματοποιήθηκε το Α΄ Θεολογικό Συνέδριο το 1963. Το συνέδριο είχε αποφανθεί για την ανάγκη συνεργασίας του ελληνικού σχολείου με την ελληνορθόδοξη εκκλησία, όπως και για την αύξηση των κατηχητικών σχολείων. Εκφράστηκε από όλους τους συνέδρους η επιθυμία να διαμορφωθεί καθημερινή ραδιοφωνική εκπομπή στο ραδιοφωνικό σταθμό του Μονάχου, ώστε να συντελεί στην πνευματική ανύψωση και συσπείρωση των Ελλήνων. Επίσης, είχε προταθεί να παρέχουν οι αρμόδιες αρχές ψυχαγωγικές ευκαιρίες ανωτέρου επιπέδου¹⁵³.

Στις 12 με 14 Μαρτίου 1964 συνήλθε στο Dassel, κοντά στην πόλη του Αννοβέρου από 22 Έλληνες θεολόγους το Β΄ Θεολογικό Συνέδριο. Το συνέδριο αυτό είχε οργανώσει ο λόγιος εφημέριος της ενορίας του Αννοβέρου π. Αντώνιος Αλεβιζόπουλος και το είχε τιμήσει με την παρουσία του ο Μητροπολίτης Γερμανίας Πολύευκτος.

Το συνέδριο ήταν χωρισμένο σε δύο μέρη, το πρώτο ήταν αφιερωμένο στον οικουμενικό διάλογο μετά των ευαγγελικών και το δεύτερο στα εσωτερικά προβλήματα της Ορθοδόξου Εκκλησίας και Θεολογίας. Τα έξοδα του συνεδρίου ήταν καλυμμένα από την Ευαγγελική Εκκλησία¹⁵⁴.

Οι πρώτες αυτές συνάξεις μάζευαν τους ορθόδοξους θεολόγους για να κουβεντιάζουν τα προβλήματα της εποχής και να προσπαθούν να δίδουν λύσεις. Τα συνέδρια αυτά ήταν καρποί του λογίου ιερέως Αντωνίου Αλεβιζόπουλου από το Αννόβερο και του θεολόγου Κωνσταντίνου Παπαπέτρου από το Βερολίνο.

Ιερατικά συνέδρια άρχισαν από το 1965 να οργανώνονται στη Μητρόπολη Γερμανίας. Εκεί δινόταν κατευθυντήριες γραμμές και έρχονταν σε επικοινωνία οι

¹⁵¹ Ημερολόγιον της Εκκλησίας της Ελλάδος 1969

¹⁵² Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 78, 03.06.1966 και Εγκύκλιος 132, 21.05.1968.

¹⁵³ Περιοδική έκδοσις ορθοδόξου μαρτυρίας εις την υπηρεσίαν ορθοδόξων Ελλήνων εν Γερμανία, τεύχος 8-9. Βόννη, 1966, σελ.8

¹⁵⁴ Επιστολή της οργανωτικής επιτροπής του Β΄ Θεολογικού Συνεδρίου προς τους ευρισκομένους Έλληνες ορθόδοξους Θεολόγους λαϊκούς και κληρικούς, Ανόβερο-Βερολίνο 02.01.1964.

ιερείς¹⁵⁵. Επί ημερών Πολυεύκτου συγκλήθηκε μόνο ένα ιερατικό συνέδριο. Αυτό πραγματοποιήθηκε από τις 28 Μαρτίου μέχρι τις 2 Απριλίου 1965 στο Michaelshoven με θέμα «Τα προβλήματα της Ορθοδοξίας στη Διασπορά»¹⁵⁶.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος είχε γεννηθεί στην Κωνσταντινούπολη, είχε σπουδάσει στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης έχοντας διακονήσει σε υψηλές θέσεις μέσα στο Πατριαρχείο, με αποτέλεσμα να το πονάει και να υπερασπίζεται τις θέσεις και τις αξίες του.

Από την πρώτη ημέρα της παραμονής του στη Μητρόπολη Γερμανίας διεκήρυττε τις αξίες του Σεπτού Κέντρου, δίνοντας σε αυτό τιμές και σεβάσματα κατά την ημέρα της ενθρονίσεώς του¹⁵⁷. Με την πρώτη εγκύκλιο που έστειλε στους ιερείς του, τους επεσήμανε με έμφαση το ρόλο του Οικουμενικού Πατριαρχείου και την εξάρτηση που έχει η νεοϊδρυθείσα Μητρόπολη από το Σεπτό Κέντρο¹⁵⁸. Στα κηρύγματά του και στις συνομιλίες του με το πλήρωμα της Μητροπόλεώς του έκανε πολλές νύξεις για την αξία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και για τη σημαντική προσφορά του στον ελληνορθόδοξο χώρο.

Κάθε Χριστούγεννα ζητούσε από το χριστεπώνυμο πλήρωμα οικονομική ενίσχυση για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, καθώς την εποχή αυτή όλες οι επαρχίες του Θρόνου έβγαζαν τον λεγόμενο «δίσκο» κατά τη χριστουγεννιάτικη Θεία Λειτουργία υπέρ του Οικουμενικού Πατριαρχείου¹⁵⁹.

4. *Ενορίες και Κληρικοί*

Μέχρι την 1^η Μαρτίου 1964 που ανέλαβε και επίσημα ο Μητροπολίτης Πολύευκτος, στη Γερμανία είχαν φθάσει περίπου 140.000 Έλληνες μετανάστες και ο αριθμός μέρα με τη μέρα αυξανόταν¹⁶⁰. Ο Πολύευκτος βρήκε περίπου 15 ιερείς στις 17 ενορίες που είχε η Γερμανία και μία που υπήρχε στην Ολλανδία, ενώ στη Δανία δεν συναντάμε καμία ενορία¹⁶¹. Από τα πρώτα του μελήματα, όπως είχε δηλώσει στον τύπο της εποχής, ήταν να αυξηθεί ο αριθμός του κλήρου με την παράλληλη δημιουργία ενοριών για την καλύτερη διαποίμανση των Ελλήνων μεταναστών¹⁶². Έτσι λοιπόν αρχίζει να καλεί ιερείς με προσόντα από την Ελλάδα και να χειροτονεί ιερείς. Από τις πρώτες χειροτονίες που τέλεσε ήταν του ιεροδιακόνου Αυγουστίνου Λαμπαρδάκη, μετέπειτα Μητροπολίτου Γερμανίας, στις 30.08.1964¹⁶³ στην πόλη του Eitorf, τον οποίο τοποθέτησε στην κενή ενορία του Βερολίνου¹⁶⁴.

Παρατηρώντας τα δίπτυχα της Εκκλησίας καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι πήγαιναν στη Γερμανία ιερείς για να διακονήσουν, αλλά δεν παρέμεναν αρκετό καιρό, πιθανόν λόγω των δύσκολων συνθηκών διακονίας που επικρατούσαν. Το 1968 που αποχώρησε ο Μητροπολίτης Πολύευκτος από τη Γερμανία, άφησε 23 ιερείς στη Γερμανία και έναν στην Ολλανδία, ενώ στη Δανία δεν είχε ιδρύσει ακόμη ενορία. Βέβαια υπήρχαν στην Γερμανία ακόμη κληρικοί, οι οποίοι σπούδαζαν σε γερμανικά πανεπιστήμια, και όπως μπορούσαν βοηθούσαν στο έργο της Μητροπόλεως. Ο

¹⁵⁵ Βλέπε τον επίσημο διαδικτυακό τόπο της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας: www.orthodoxie.net.

¹⁵⁶ Kallis Anastasios, ο.π., σελ. 131

¹⁵⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Ενθρονιστήριο λόγος του Μητροπολίτου Γερμανίας και Εξάρχου Ολλανδίας και Δανίας Πολυεύκτου Φινφίνη, 01.03.1964.

¹⁵⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 01, 02.03.1964.

¹⁵⁹ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 29, Δεκέμβριος 1964 και Εγκύκλιος 61, Δεκέμβριος 1965.

¹⁶⁰ ο.π.

¹⁶¹ Ημερολόγιον της Εκκλησίας της Ελλάδος 1965

¹⁶² Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εφημερίδα «Εθνικός Κήρυκας» Λονδίνο 08 Απριλίου 1964

¹⁶³ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Χειροτονητήριο του ιερομονάχου Αυγουστίνου Λαμπαρδάκη 30.08.1964.

¹⁶⁴ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Διοριστήριο του ιερομονάχου Αυγουστίνου Λαμπαρδάκη 05.09.1964.

αριθμός των κληρικών φοιτητών ήταν περίπου 6-7 και δύο από αυτούς ήταν ο ιεροδιάκονος Βαρθολομαίος Αρχοντώνης, νυν Οικουμενικός Πατριάρχης, και ο Αρχιμανδρίτης Αναστάσιος Γιαννουλάτος, νυν Αρχιεπίσκοπος Τυράνων και πάσης Αλβανίας¹⁶⁵.

Ο αριθμός των 24 ιερέων δεν ήταν μεγάλος, με αποτέλεσμα να είναι πολύ δύσκολο το έργο του ιερέως. Οι ενορίες το 1968 ήταν 28, από τις οποίες οι τέσσερις ήταν κενές¹⁶⁶, επομένως έπρεπε 23 ιερείς με τη βοήθεια των φοιτητών ιερέων να διασχίζουν ολόκληρη τη Γερμανία για να έρθουν σε επαφή με τον Έλληνα μετανάστη.

Τα πρώτα χρόνια μέχρι το 1972 οι ιερείς της Μητροπόλεως Γερμανίας δεν λάμβαναν μισθό με ασφαλιστικά και συντάξιμα δικαιώματα, αλλά μόνο ένα επίδομα, για να μπορούν να καλύψουν τα έξοδά τους. Τα ποσά που έπαιρναν δεν ήταν υψηλά, για τους έγγαμους ιερείς ήταν 1.200 γερμανικά μάρκα και για τους άγαμους ιερείς ήταν 800 γερμανικά μάρκα. Τα επιδόματα αυτά τα χορηγούσε το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ελληνικής Πρεσβείας στη Βόννη¹⁶⁷.

Ο Μητροπολίτης Γερμανίας Πολύευκτος μεταξύ άλλων ασχολήθηκε και με την ενδυμασία των κληρικών της Μητροπόλεως του. Στις 25.01.1966 με εγκύκλιο που έστειλε προς τον Ιερό Κλήρο της Μητροπόλεως, τους έλεγε να μην έχουν μακριά γενειάδα και κόμη και να φέρουν κόσμια και αξιοπρεπή περιβολή και ενδυμασία. Επίσης τους καλεί: «Διο και πατρικώς εντελλόμεθα, όπως τουντεύθεν πάντες οι ευλαβέστατοι ιερείς φέρουν μέλανα πύλον, κολλάρον και μαύρην ενδυμασίαν καθ'όν χρόνον κυκλοφορούν εκτός των γραφείων και του οίκου των ή εκτός των ιερών ναών, διότι ούτω εμπρέπει εις Ορθοδόξους Έλληνας Κληρικούς να εμφανίζονται καθόλας τας εποχάς του έτους και ουχί ασκεπείς...»¹⁶⁸.

Πολύ πιθανόν επηρεασμένος από την ενδυμασία των κληρικών της Αμερικής, οι οποίοι φορούσαν κολάρο, ήθελε να καθιερώσει παρόμοια ενδυμασία και στη Γερμανία, όμως δεν άντεξε στο χρόνο. Αλλά επικράτησε η αξιοπρεπής κοσμική ενδυμασία.

Προ του Πολυεύκτου, όπως γνωρίζουμε από ιερείς της εποχής, η ενδυμασία ήταν και πάλι κοσμική για πρακτικούς λόγους, όπως για το ότι δεν γνώριζαν οι Γερμανοί σχετικά με την ενδυμασία των κληρικών.

5. Μετάθεση

Στις 25 Ιουνίου 1968, επί πατριαρχίας Αθηναγόρα, ο Μητροπολίτης Γερμανίας εξελέγη από την Αγία και Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Μητροπολίτης της πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Μητροπόλεως Ηλιουπόλεως και Θειρών. Η Μητρόπολη Γερμανίας από τη στιγμή της εκλογής του Πολυεύκτου σε Μητροπολίτη Ηλιουπόλεως και Θειρών παρέμενε χηρεύουσα. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο διόρισε Πατριαρχικό Επίτροπό τον Μητροπολίτη Αυστρίας Χρυσόστομο μέχρι την εκλογή του νέου Μητροπολίτου Γερμανίας¹⁶⁹.

Ο Μητροπολίτης Πολύευκτος, λίγες ημέρες μετά την εκλογή του στην Μητρόπολη Ηλιουπόλεως και Θειρών, έστειλε στους ιερείς και στο χριστεπώνυμο πλήρωμα μια αποχαιρετιστήρια εγκύκλιο. Στην εγκύκλιο αυτή ο Πολύευκτος ενημέρωνε το ποίμνιό του για την εκλογή του, για την προσωρινή διοίκηση της

¹⁶⁵ Ημερολόγιον της Εκκλησίας της Ελλάδος 1965 και 1969

¹⁶⁶ Ημερολόγιον της Εκκλησίας της Ελλάδος 1969

¹⁶⁷ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., αριθμ. πρωτ. 38, Βόννη 20.05.1965.

¹⁶⁸ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος 25.01.1966.

¹⁶⁹ Kallis Anastasios, ο.π., σελ. 118

Μητροπόλεως από τον Μητροπολίτη Αυστρίας Χρυσόστομο και προέτρεπε λαό και ιερείς να τον σέβονται και να τον ακούνε, ενώ ευχαριστούσε ιερείς και πλήρωμα για τη συνεργασία που είχε με αυτούς κατά τα πέντε χρόνια της ποιμαντορίας του στη Μητρόπολη Γερμανίας, δείχνοντας πολύ συγκινημένος με την απομάκρυνση του από το πηδάλιο της Εκκλησίας της Γερμανίας¹⁷⁰.

Ο Πολύευκτος υπήρξε από το 1963 ο πρώτος Μητροπολίτης Γερμανίας και Έξαρχος Ολλανδίας και Δανίας, διαποιίμανε για πέντε χρόνια τη Μητρόπολη Γερμανίας ιδρύοντας ενορίες και χειροτονώντας νέους ιερείς, περιόδευσε σε όλη την Γερμανία, ενώ επισκέφτηκε και την Ολλανδία. Αλλά το Οικουμενικό Πατριαρχείο έκρινε ορθό να τον απομακρύνει από τη Γερμανία και το 1969 τον εξέλεξε ως πρώτο Μητροπολίτη Σουηδίας.

¹⁷⁰ Βλέπε Α.Ι.Μ.Γ., Εγκύκλιος στις 16.07.1968.